

מינהלים קהילתיים בירושלים – רקע ופריסת אוכלוסייה צעירה שירי בורנשטיין

- המנהלות השכונתיות הראשונות הוקמו בירושלים בשנת 1973 בשכונת תלפיות מזרח ובבקה, על בסיס ההנחה שהענקת סמכויות תפקודיות לקהילות תיעל את מתן השירותים ותחזק את הלגיטימציה לשלטון העירוני, תעלה את איכות החיים של התושבים ותגביר את תחושת האחריות המשותפת של התושבים והעירייה. בין השנים 1980-1990 הוקמו 13 מנהלות, ובשנת 1986 אימצה עיריית ירושלים את רעיון המנהלות השכונתיות. משמעות ההחלטה הייתה הכרה במנהלות השכונתיות כגוף מייצג של השכונה וכשותף לעירייה בקביעת המדיניות השכונתית ובהתמודדות עם הבעיות והצרכים של השכונה.
- במקביל למנהלות השכונתיות שעיקר תפקידן היה בתחום הפוליטי-מקומי, פעלו בירושלים מתנסים ("מרכז תרבות, נוער וספורט") אשר סיפקו שירותים חברתיים – תרבות, נוער, ספורט, חברה, פנאי וקהילה. בשנת 1992 הוחלט על איחוד שני הארגונים תחת השם "מינהל קהילתי". כיום מהווים המינהלים הקהילתיים את התשתית הציבורית והמקצועית להפעלת ארגון שכונתי עצמאי, בהנהלת תושבים הנבחרים בהליך דמוקרטי, ובו מרוכזים פונקציות חברתיות-קהילתיות ופיזיות-אורבניות. מודל זה הינו מודל ייחודי לירושלים.
- כיום פועלים בירושלים 28 מינהלים קהילתיים המשרתים 763 אלף תושבים: 4 במגזר הערבי ו-24 במגזר היהודי - מהם 20 במגזר היהודי הכללי ו-4 במגזר היהודי החרדי. לכל מינהל קהילתי מוקד שירותים מרכזי ושלוחות הנגזרות מגודלו של מרחב המינהל ומצורת פריסת האוכלוסייה בתוכו. במינהל הקהילתי פועלות ועדות בנושאים המעסיקים את הקהילות השונות, כגון ועדות לתכנון פיזי, חינוך, תרבות וביטחון. במרבית המקרים נציגי התושבים המשתתפים בהנהלת המינהל חברים גם בוועדות השונות. חברי הוועדות האחרים הם מתנדבים מקרב תושבי השכונה.
- תפקידי המינהל הקהילתי: (1) סיוע בהתארגנות קהילתית לשם מציאת פתרונות לבעיות הנוגעות לשכונה בתחומים הפיזיים, החברתיים, הכלכליים והאורבניים; (2) קידום דיאלוג ופתרון סכסוכים בקהילה ובין הקהילה למוסדות העירייה; (3) קידום שותפות ומעורבותם של תושבים בתהליכי פיתוח ותכנון אורבני; (4) פיתוח והפעלה של שירותים חדשים ותיאום בין שירותים קיימים. כפועל יוצא מכך, אמור המינהל הקהילתי לשמש הן זרז להעצמה של הקהילה ולהתפתחות השכונה והעיר, והן כלי עזר אשר באמצעותו יוכלו התושבים להבהיר לעירייה לאילו שירותים הם זקוקים.
- אחת הדרכים לעידוד הישארות צעירים ומשפחות צעירות בירושלים היא הבטחת חיי קהילה משמעותיים. גיבוש חיי קהילה ופעילות קהילתית מעניקים לתושבים תחושה משמעותית של זהות ושל יכולת להשפיע על חיי היום-יום, סביבת המגורים המיידית ועל העתיד, ובכך מסייעים בחיזוק הקשר שבין התושב למקום מגוריו. לצורך העניין, משמש המינהל הקהילתי כפלטפורמה הטבעית לריכוז והעצמת תהליכים קהילתיים. למרות האמור, רק בחלק קטן מהמינהלים הקהילתיים קיימות תכניות הפונות או המערבות את האוכלוסייה הצעירה המתגוררת בתחומה.

לנתוני המקור ולקריאה נוספת:

[החברה למרכזים ולמינהלים קהילתיים בירושלים](#)

[דוחות על הביקורת בשלטון המקומי, 2007, משרד מבקר המדינה](#)

[השנתון הסטטיסטי לירושלים, מכון ירושלים לחקר ישראל](#)

[קמחי, י. חושן, מ. \(2007\). המנהלים הקהילתיים בירושלים – המספר הדרוש והצעת פריסה. מכון ירושלים לחקר ישראל.](#)

להלן פירוט המינהלים הקהילתיים ושיעור האוכלוסייה הצעירה המתגוררת בתחומם¹ (נכון ל-2008):

30-34	25-29	20-24	שיעור הצעירים מכלל התושבים	סה"כ צעירים (20-34)	סה"כ תושבים בתחום המינהל	שם המינהל	
7%	7%	8%	23%	16,520	73,250	א-טור	1
4%	6%	9%	19%	7,970	41,800	בוכרים	2
7%	7%	8%	22%	11,070	51,930	בית דויד	3
6%	6%	6%	18%	3,880	22,000	בית הכרם	4
7%	7%	8%	22%	9,400	42,260	בית חנינא ²	5
8%	7%	7%	22%	2,350	10,700	בית צפפא	6
7%	8%	7%	22%	4,770	21,560	בקעה	7
7%	9%	13%	29%	4920	17,050	הגבעה הצרפתית	8
7%	8%	10%	25%	8,930	36,200	גבעת שאול	9
8%	8%	8%	24%	6,570	26900	גוננים	10
6%	8%	9%	23%	6,315	26,930	גילה	11
9%	10%	6%	25%	6,240	25,270	גינות העיר	12
7%	7%	8%	22%	3,400	15,300	גנים (קרית מנחם)	13
7%	6%	9%	22%	1,420	17,600	הר נוף	14
11%	7%	5%	22%	2,100	9,330	חומת שמואל (הר-חומה)	15
6%	9%	10%	25%	9,700	38,070	יובלים (קרית יובל)	16
9%	12%	9%	30%	6,340	21,330	לב העיר	17
5%	8%	10%	23%	4600	20,380	נווה יעקב	18
7%	7%	8%	23%	7,350	32,600	עוטף ירושלים ³	19
8%	7%	7%	22%	2,900	13,280	עיסאווייה	20
6%	7%	9%	22%	9,330	42,115	פסגת זאב	21
7%	8%	8%	23	11,080	49,000	צור בהאר	22
5%	5%	8%	18%	7,400	42,100	רוממה	23
6%	9%	10%	25%	7,770	31,400	רמות אלון (כללי+חרדי)	24-25
2%	2%	9%	13%	2,020	15,120	רמת שלמה	26
6%	8%	7%	21%	1,840	8,680	שמואל הנביא	27
7%	9%	9%	25%	3,440	13,730	תלפיות מזרח (ארמון הנציב)	28

¹ יש לציין כי תיחום המינהלים הקהילתיים אינו חופף בהכרח את תיחום השכונות

² הנתונים אינם כוללים את שועפט

³ נתונים חלקיים (הנתונים מתייחסים רק אל כפר עקב, סמיר אמיס, אל מטאר, חיבת עטארה ואבו מרירה, ואינם כוללים את שועפט מזרח, ראס חמיס, ראס שחאדה, וואלגיה ובירעונה)